

Sayı :30824082-610/16472820
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

14 Ağustos 2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

- 7/60388 GK 111
- 7/60517-60519 GK 112
- 7/60529 GK 112
- 7/60887-60888 GK 115
- 7/60890-60891 GK 115
- 7/61161-61162 GK 117
- 7/61164-61165 GK 117
- 7/61172-61173 GK 117
- 7/61432 GK 119
- 7/61435-61437 GK 119
- 7/62018-62020 GK 130
- 7/63583-63594 GK 149
- 7/65565 GK 175

**MUĞLA MİLLETVEKİLİ
SAYIN SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ'NİN
TBMM 7/41435 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR

Muğla ili Milas ilçesi Dibekdere Mahallesi Sarıçay havzasında planlanan I-A grubu kum-çakıl ocağı projesine ilişkin olarak verilen "ÇED Gerekli Değildir" kararının hem bilimsel hem hukuki açıdan ciddi sakıncalar içerdiği yargı kararları ve bilirkişi tespitleri ile ortaya konmuştur.

Bilirkişi incelemelerinde; proje tanıtım dosyasında rezerv hesaplamalarının hatalı olduğu, hidrojeolojik verilerin eksik bulunduğu ve maden faaliyetinin Sarıçay'ın su seviyesini düşürebileceği, yeraltı sularında kirlenmeye yol açabileceği tespit edilmiştir. Ayrıca proje alanının tarım ve sulama alanı niteliğinde olduğu, zeytinliklere ve su kaynaklarına çok yakın konumda bulunduğu ve bu nedenle telafisi mümkün olmayan çevresel zararların oluşabileceği yargı dosyalarında açıkça belirtilmiştir.

Danıştay tarafından söz konusu ÇED kararının hukuka aykırı olduğu hüküm altına alınmış olmasına rağmen, kısa süre içinde aynı faaliyet için yeniden ÇED süreci başlatılarak 'ÇED Gerekli Değildir' kararının verilmesi, idarenin yargı kararlarını fiilen yok saydığı yönünde ciddi endişelere yol açmaktadır.

Bu kapsamda aşağıdaki sorularımın yanıtlanması önem arz etmektedir.

- 1) Danıştay tarafından iptal edilen 05.09.2023 tarihli "ÇED Gerekli Değildir" kararından sonra aynı faaliyet için 08.01.2025 tarihinde yeniden ÇED süreci başlatılmasının gerekçesi nedir?
- 2) Çevre Düzeni Planı'nın 8.3 ve 8.5 maddeleri ile Nazım İmar Planı'nın 5.2.12 ve 5.16 hükümleri uyarınca, Tarım ve Sulama Alanı içerisinde kalan söz konusu taşınmaza ilişkin olarak Devlet Su İşleri 21. Bölge Müdürlüğü, Tarım ve Orman İl Müdürlüğü ile ilgili ilçe belediye başkanlığından uygun görüş alınmış mıdır?
- 3) İlk karar iptal eden bilirkişi raporunda tespit edilen rezerv hesap hataları ve veri eksiklikleri yeni süreçte hangi somut teknik çalışmalarla giderilmiştir? Bu çalışmalara ilişkin raporlar kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?
- 4) Proje alanının Sarıçay'a yaklaşık 40 metre mesafede olduğu dikkate alındığında, yeraltı su seviyesinde düşüş ve su kalitesinde bozulma riskine karşı Bakanlığınızın yaptığı bir etki analizi var mıdır?
- 5) Proje alanına ait imar planında "Tarım ve Sulama Alanı" olarak yer almasına rağmen madencilik faaliyetine izin verilmesinin plan hükümleriyle uyumu nasıl sağlanmıştır?
- 6) Aynı havzada mevcut ve geçmiş kum ocaklarının kümülatif etkileri dikkate alınarak bütüncül bir çevresel değerlendirme yapılmış mıdır?
- 7) Sarıçay havzasında yürütülecek bu faaliyetin bölgedeki zeytinlikler ve artezyen su kuyuları üzerindeki etkilerini izlemek üzere düzenli bir denetim ve ölçüm programı oluşturulmuş mudur?

CEVAPLAR

1) 29.07.2022 tarihli ve 31907 sayılı Çevresel Etki Yönetmeliği'nin 16. maddesine göre Proje Tanıtım Dosyası hazırlatılarak Bakanlığımız e-Çed sistemi üzerinden tekrar başvuru yapılmıştır. Danıştay tarafından ÇED'in iptal kararında ve bahsedilen Yönetmelikte ÇED Sürecinin tekrar başlatılmaması için herhangi bir husus bulunmamaktadır.

2) Tarım ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 21. Bölge Müdürlüğü'nün 26.03.2019 tarih ve 214958 sayılı yazısında; parselin Eşence Barajı sulama sahasında olduğu, arazi hissedarları olan şahısların sulama yapmayacakları beyanları ve hissedarların sulama sahası dışında tutulmuş olması sebebiyle parsel üzerinde I-(a) grubu kum çakıl işletme ruhsatı verilmesinde sakınca olmadığı belirtilmiştir.

Ayrıca Tarım ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 21. Bölge Müdürlüğü'nün 23.02.2023 tarih ve E-80481397-611.02-3188038 sayılı yazısında; meri mevzuatta yer alan 167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun, 07 Nisan 2012 Tarih ve 28257 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan

"Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik" hükümleri olmak üzere hazırlanmış PTD ve ekinde yer alan taahhütlere uyulması gerektiği, sonuç olarak planlanan "I- A Grubu Maden (Kum-Çakıl ve Kıрма Eleme) Ocağı" projesine ilişkin yukarıda belirtilen hususlara ve taahhütlere uygun olarak çalışılması şartıyla faaliyetin yapılmasında bir sakınca görülmediği belirtilmiştir.

Muğla Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün 05.10.2022 tarih ve E- 46656313235.01-7244570 sayılı yazısında; 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu ve bu Kanuna bağlı çıkartılan ilgili mevzuat ve tanımlar dikkate alınarak Toprak ve Arazi Sınıflaması Teknik Talimatına göre Bakanlık teknik elemanları tarafından mahallinde inceleme yapıldığı ve söz konusu arazinin eğim, toprak derinliği, iklim, toprak ve topografya özellikleri ve sulanabilirlik durumu dikkate alındığında bu özelliklerinden dolayı "Kuru Marjinal Tarım Arazisi" sınıfında olduğu tespit edildiği ve Kuru Marjinal Tarım Arazisi (KTA) sınıfı tesbiti edilen Milas İlçesi, Dibekdere mahallesinde 497 parselde kayıtlı taşınmazın çevre tarım arazilerine zarar vermeyecek tedbirleri içeren ilgisince Tarım ve Orman İl Müdürlüğüne sunulan onaylı Toprak Koruma Projesine uyulması kaydıyla "I-A Grubu Kum-Çakıl Ocağı" kurulmak üzere tarım dışı amaçla kullanılması uygun görüldüğü belirtilmiştir.

Ayrıca Muğla Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün E-46656313-249- 9048133 sayılı yazısında üretim sulu yapılması, 497 parselin I-A grubu Kum Çakıl Ocağı için tarım dışına çıkartılması nedeniyle faaliyetin yapılmasında sakınca olmadığı belirtilmiştir.

İlçe Belediyesinden görüş alınmamıştır. Ancak Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığı İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanlığı'nın 22.03.2019 tarih ve 58798979-622.02- E.1043/6013 sayılı yazısında; 19.03.2019 tarihinde Kurumlarınca yapılan incelemede; I-(a) Grubu Kum Çakıl Ocağı İşletme Ruhsatı talebinde bulunulan alanın tapuda Milas ilçesi, Dibekdere Mahallesi, Göl Mevkii 497 parsel numarasıyla kayıtlı olduğu ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca onaylı 1/100000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Revizyonu ile Büyükşehir Belediye Başkanlığınca onaylı 1/25000 ölçekli Muğla ili Nazım İmar Planında "Tarım ve Sulama Alanı"nda kaldığının tespit edildiği, Çevre Düzeni Planı hükümlerinin 8.3, 8.5 ile Nazım İmar Planı hükümlerinin 5.2.12 ve 5.16 maddelerine uyulması, Tarım ve Sulama Alanında kalan taşınmaz için DSİ 21. Bölge Müdürlüğü, Tarım ve Orman İl Müdürlüğü ve ilçe belediye başkanlığından uygun görüşlerin alınması gerektiği, I-(a) Grubu Kum Çakıl Ocağı İşletme Ruhsatı talep edilen taşınmazın bulunduğu alanda Büyükşehir Belediye Başkanlığına ait herhangi bir sulama tesisi bulunmadığı belirtilmiştir.

3) İlk "ÇED Gerekli Değildir" kararının iptaline esas alınan bilirkişi raporunda rezerv hesabına ilişkin değerlendirmeler dikkate alınmış ve yeni ÇED/PTD sürecinde rezerv miktarının belirlenmesine yönelik ilave teknik çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Bu kapsamda saha için güncel topografik veriler kullanılarak sayısal ortamda üç boyutlu (3D) ocak tasarımı hazırlanmış, üretim sınırları ve basamak geometrileri tanımlanmış, rezerv hesaplamaları bu model üzerinden yeniden yapılarak PTD'ye eklenmiştir.

Söz konusu çalışmalar PTD ekinde ve ÇED süreci kapsamında kamuoyunun incelemesine sunulan proje dosyasında yer almakta olup, mevzuat çerçevesinde erişime açık teknik dokümanlardır.

4) Proje alanının Sarıçay'a yaklaşık 40 metre mesafede bulunması nedeniyle yeraltı suyu ve yüzeysel su kaynakları üzerindeki olası etkiler Proje Tanıtım Dosyası kapsamında ayrıca değerlendirilmiş olup, bu amaçla PTD Ek-8'de "Hidrojeolojik Değerlendirme Raporu" hazırlanarak sunulmuştur.

5) Proje alanı Aydın-Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda "Tarım Arazisi" ve "Sulama Alanı" olarak gösterilmekle birlikte, aynı planın 8.5 numaralı "Maden İşletme Tesisleri, Geçici Tesisler, Maden Sahaları ve Ocaklar" başlıklı hükümlerinde madencilik faaliyetlerine ilişkin özel düzenlemeler yer almaktadır.

Çevre Düzeni Planı'nın 8.5.1 maddesinde madencilik faaliyetlerinde 3213 sayılı Maden Kanunu ve ilgili mevzuat hükümlerine uyulacağı, 8.5.5 maddesinde madencilik faaliyet alanlarında ÇED Yönetmeliği ve diğer mevzuat hükümlerinin uygulanacağı, 8.5.6 maddesinde ise çevreye zarar verilmemesi için gerekli tüm önlemlerin alınacağı açıkça hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca planın 8.5.4 maddesi uyarınca maden ruhsat alanlarının Çevre Düzeni Planı veri tabanına işlenmesi öngörülmüş olup, plan hükümleri madencilik faaliyetlerinin tamamen yasaklandığını değil, ilgili kurum görüşleri, izinler ve mevzuat hükümleri doğrultusunda yürütülebileceğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, madencilik faaliyetine izin verilmesinin dayanağı tarım alanı kullanım kararının ortadan kaldırılması değil; 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'nın madencilik faaliyetlerine ilişkin özel hükümleri, 3213 sayılı Maden Kanunu, ÇED mevzuatı ve ilgili kurum görüşleri çerçevesinde projenin değerlendirilmesidir. Proje plan hükümlerinde öngörülen koşullar ve yükümlülükler doğrultusunda plan kararlarıyla çelişen bir durum bulunmamaktadır.

6) Aynı havzada bulunan mevcut kum-çakıl ocaklarının çevresel etkileri proje kapsamında değerlendirilmiş olup, PTD ekinde sunulan hava kalitesi ve gürültü modelleme çalışmalarında kümülatif etki yaklaşımı esas alınmıştır.

Proje dosyasında yalnızca proje kaynaklı etkiler değil, aynı havzada faaliyet gösteren mevcut işletmelerin etkileri de dikkate alınarak kümülatif hava kalitesi ve kümülatif gürültü değerlendirmeleri gerçekleştirilmiş, yapılan modelleme çalışmaları sonucunda ilgili çevre mevzuatında belirlenen sınır değerlerin sağlandığı ortaya konulmuştur.

7) Proje kapsamında Sarıçay havzasında yer alan tarımsal faaliyetler, zeytinlik alanlar ve bölgedeki yeraltısuyu kaynakları üzerindeki olası etkilerin izlenmesine yönelik çalışmalar Proje Tanıtım Dosyası içerisinde değerlendirilmiş ve çevresel izleme programları oluşturulmuştur.

Proje dosyasında bölgedeki yeraltısuyu kuyularına yönelik mevcut durum çalışmaları gerçekleştirilmiş, hidrojeolojik modelleme yapılmış ve proje yaşam döngüsünün tüm aşamalarını kapsayan çevresel izleme programları oluşturulmuştur. Bu kapsamda su kaynakları ve tarımsal alanlar üzerindeki olası etkilerin takip edilmesine yönelik izleme ve denetim mekanizmaları proje dosyasında tanımlanmıştır.